

TRGOVSKI LIST

Časopis za trgovino, industrijo in obrt.

Uredništvo in upravnništvo je v Ljubljani v Simon Gregorčičevi ulici.
Dopisi se ne vračajo. — Štev. pri čekovnem zavodu v Ljubljani 11.953.

Naročnina za ozemlje SHS: letno 180 Din, za 1/2 leta 90 Din, za 1/4 leta 45 Din,
mesečno 15 Din; za inozemstvo: 210 Din. — Plača in toži se v Ljubljani.

LETO IX.

Telefon št. 552.

LJUBLJANA, dne 17. junija 1926.

Telefon št. 552.

STEV. 69.

Zbor Centrale industrijskih korporacij v Beogradu.

Zbor, ki se je v soboto dne 12. t. m. pričel, se je nadaljeval v nedeljo dne 13. t. m.

Glede potrebnih izprememb in dopolnitev zakonitih določil o državnih nabavkah se je sklenilo da Centrala zbere material s konkretnimi predlogi tudi od strani onih korporacij, ki so se s tem vprašanjem že bavile in pripravi obširnejši referat za prihodnji Centralni zbor.

Sledilo je na to poročilo g. dr. Pöpo-
vića, tajnika beogradske industrijske komore o prizadevanjih za izpolnitev zakonskega predloga o gospodarskem svetu, in poročilo g. dr. Gregorića o akcijah Centrale glede carinske tarife in mednarodnih trgovskih pogodb.

Po teh poročilih so se prebrale in soglasno sprejele sledeče resolucije:

I.

Predstavniki industrije iz vse države, zbrani na zboru Centrale industrijskih korporacij dne 12. junija 1926, soglasno ugotavljajo, da je kriza, v kateri se nahaja naša industrija od l. 1924, dosegla skrajno poostritev.

Vzroki za ta položaj so poleg splošne gospodarske krize, v kateri se nahaja naša država, visoka davčna bremena in pomanjkanje cenene kredita, pa tudi težave pri izvozu naših produktov vsled neugodnih trgovskih pogodb. Položaj še ostre težkoče, katere se napravljajo pri priznavanju ugodnosti, predvidenih v carinski tarifi.

Predstavniki industrije ugotavljajo, da kraljevska vlada in Narodna skupščina posvečajo pozornost poljedelski krizi, a se ne brigajo zadosti za industrijsko krizo, ki je istotako akutna.

Zaradi tega naglašajo svojo željo, da se interesi poljedelstva in industrije spravijo v sklad, in opozarjajo na nevarnost za celo narodno gospodarstvo, ako bi se industrija žrtvovala trenutnim gospodarskim interesom poljedelstva.

Predstavniki industrije apelirajo na kraljevsko vlado, da posveti največjo pažnjo povzdigi naše poljedelske produkcije potom sistematskih navodil za intenzivno in racionalno obdelovanje, industriji pa naj omogoči čim cenejšo nabavo potrebnih sirovin in pomožnih sredstev in da ji omogoči prilagoditev industrijskih naprav tehničnim zahtevam moderne industrijske produkcije.

II.

Predstavniki industrije pozdravljajo nov predlog zakona o neposrednih davkih, ki ima namen izenačiti davčna bremena v celi državi in koji je z zakonsko-tehničnega in davčno-tehničnega stališča mnogo popolnejši nego vsi prejšnji načrti.

Od novega davčnega zakona pričakujemo pravično razdelitev davčnih bremen na vse gospodarske panoge pa njihovi gospodarski in davčni moči. Konstatirati pa moramo, da so davčna merila za davek na zgradbe, na obresti in rente, na podjetja in obrti in na podjetja, ki javno polagajo račune, tako visoka, da bi skupna obremenitev z neposrednimi davki z vsemih dokladami tudi po novem zakonu presejala dopustno izmero racionalne obremenitve. Preobremenitev gospodarstva po davkih ubija podjetniško inicijativo, povzroča zastoj v gospodarskem razvoju državi in tudi državi ne nudi takih uspehov, kakoršne bi smela pričakovati iz davčnih dohodkov.

Zaradi tega zahtevajo, da se davčna merila davka na zgradbe, na obresti in rente, na podjetja in obrti, na podjetja, koja javno polagajo račune, in na skupen dohodek omilijo, da se invalidski

davek in vojaška komorska doklada vsled ostre progresivne revidirata in znižata in da se ukine pobiranje davka na poslovni promet.

Dalje prosijo, da se ob razpravi novega davčnega zakona uvažujejo tudi drugi njihovi predlogi, koji so navedeni v priloženem elaboratu, predvsem pa predlogi glede sestave davčnih odborov.

Predstavniki industrije naglašujejo, da je treba pri reformi neposrednih davkov posvečati posebno pozornost vprašanju avtonomnih doklad, ker je od njihove racionalne rešitve odvisen uspeh cele davčne reforme.

Nadalje zahtevajo, da se briše nameravani člen 157, ker bi povzročil zmedo, ustvarjal nesigurnost in vzbujal nezaupanje davčnih zavezancev.

III.

Z ozirom na opasno krizo, v kateri se nahaja naša industrija in ki povzroča brezdelje in nezaposlenost, predstavniki industrije prosijo kraljevsko vlado, da se kolikor ji mogoče, za državne nabavke in dela za državo poslužuje domačega podjetništva in da se strogo izvajajo zakoni, kateri so v tem oziru še v veljavi.

Posebno prosijo, naj ministrski svet odloči, da se nabavke in dela za državo poverijo domačim podjetjem v vseh slučajih, v katerih domači ponudnik ni preko 10% dražji od inczemskega.

IV.

Oziraje se na težke prilike, koje ovirajo gospodarski razvoj Južne Srbije, predstavniki industrije predlagajo, da se po zaslišanju gospodarskih krogov izdela in predloži poseben zakon o odredbah, ki so potrebne, da se da podstavo gospodarskemu, a posebno industrijskemu razvoju te pokrajine.

V.

Glede prometnih vprašanj predstavniki industrije:

1. z zadoščenjem ugotavljajo uspeh prizadevanj sedanjega in bivšega ministra da se tarifni odbor sestavi in prične intenzivno delati.

2. prosijo g. ministra, da v interesu spopolnitve prometne in tarifne službe in uspešnega delovanja tarifnega odbora čimprej omogoči:

a) da se z obetano reorganizacijo komercijelno-tarifne službe okrepi strokovni kader in to potom razvrstitev tarifnih strokovnjakov v smislu sedanjih potreb in potom ustanovitve višje železniške službe, koje predvideva zakon o ustroju prometnega ministristva,

b) da se za vsako ceno izvrši organizacija statistično-železniškega prometa, katero je pomočnik g. ministra obljubil na prvi plenarni seji tarifnega odbora,

c) da se čimprej ugotovi režijski postavek za naše železnice.

3. prosijo g. ministra, da v smislu nedavne izjave g. poljedelskega ministra izvoli podpreti s svojim vplivom v kraljevski vladi predlog, da se čimprej prične regulirati naše plovne reke, posebno Sava, koja se je pred ujedinjenjem kot čisto jugoslovanska reka zanemarjala, dalje Morava, Neretva in Drina, da se na ta način krajem ob njihovi obali otvori nove prometne proge.

4. prosijo g. ministra:

a) da v tarifni politiki strogo vstraja na stališču stabilizacije, da postavk ne menjuje naglo, kakorekoč preko noči, ker je sicer nemogoča kalkulacija za celokupno gospodarstvo in za posamezne panoge. Za primer navajamo zadnje povišanje tarife na pivo; b) da vendar upošteva že tolikrat obnovljeno prošnjo, da se ustanovi po-

Obseg nekaterih obrtnih pravic.

Premnogokrat vladajo tudi med trgovci popolnoma napačna naziranja glede pravic, ki jih imajo trgovci z mešanim blagom, kramarji ali branjeveci. Skoro vedno se tudi mešajo pojmi branjevec in kramar, zato ne bo odveč, ako spregovorimo o tem par besed.

Predpisi obrtnega reda, ki pri nas še obstojajo, zahtevajo za nastop detaljne trgovine z mešanim blagom, kolonijalnim, materijalnim in specerijskim blagom poseben dokaz usposobljenosti. Imetnikom takih obrtnih listov je pridržana pravica prodajati na drobno sladkor, kavo, čaj, dišave, mineralna olja, materijalno blago in barve, kakor tudi žgane opojne pijače v steklenicah, zaprtih na trgovski način.

Zadostuje nam kratek izprehod po mestu ali pa večjem kraju na deželi, da vidimo, kako trguje z omenjenimi predmeti tudi mnogo trgovcev, ki niso doprinesli dokaza usposobljenosti po § 13 a) o. r. in ki niso po zakonu nikakor upravičeni do te prodaje. Po našem mnenju je iskati vzrok temu nedostatku razven pomanjkjivosti v obrtnem nadzorstvu tudi v tem, da se podeželskim trgovcem, ki niso dokazali, da imajo zakonito predpisano usposobljenost, izstavljajo obrtni listi

Zveza trgovskih gremijev in za-
drug za Slovenijo v Ljubljani ima svoj
šesti redni letni občni zbor v ponedel-
jek, dne 28. junija 1926, ob 9. uri
dopoldan v dvorani »Narodnega doma«
v Kranju, s sledečim dnevnim
redom: 1. Naznanila načelstva. 2. Po-
ročilo tajništva o delovanju Zveze v
letu 1925 in 1926. 3. Računski zaključek
za leta 1925 in poročilo pregledovalcev
računov. 4. Proračun in določitev
zvezne doklade za leto 1926. 5. Razprava
o predlogih gremijev in delegatov.
Resolucije. 6. Volitev zveznega
odborna in dveh pregledovalcev računov.
— V slučaju nesklepnosti se vrši po
čl. 13. zveznih pravil eno uro
pozneje ravnotam z istim dnevnim
redom drug občni zbor, ki pa sklepa
veljavno ne glede na število navzočih
članov. — Pred občnim zborom se vrši
v nedeljo, dne 27. junija točno ob 4.
uri popoldan v dvorani »Narodnega
doma« v Kranju seja širšega odbora
Zveze, s sledečim dnevnim redom:
1. Razprava o načrtu zakona o gospo-
darskem svetu. 2. Razprava o načrtu
zakona o direktnih davkih. 3. Poročilo
o nameravani reformi železniških tar-
rif. 4. Poročilo in razprava o naknadno
dospelih predlogih gremijev in de-
finitivna redakcija resolucij za občni
zbor. 5. Slučajnosti.

sebna železniška direkcija za vse oz-
kotirne železnice v Bosni, Hercego-
vini in Srbiji s sedežem v Sarajevu;
c) da s svojo odločbo uveljavi že dogo-
tavljeni načrt izprememb v pravilni-
ku o pristojbinah industrijskih tirov;
č) da s svojim vplivom pospeši izpla-
čilo vozarinskih restitucij v posamez-
nih oblastnih direkcijah brez plačila
kajih taks;
d) da javnim skladiščem, kjer obstoje, v
interesu prometa in gospodarstva pri-
zna pravico reekspedicije in
e) da s svojim vplivom doseže, da bode
domači vozni park ob sezoni razpolag-
al z zadostnim številom specialnih
vagonov posebno za prevoz mesnih
izdelkov in cisterne za prevoz melase.

»za trgovino z mešanim blagom« iz-
vzemši v § 38., odst. 5., o. r. naštetih
predmetov. Te klavzule nima nihče
kot označbo trgovine, ter se ista po-
polnoma prezre, tako s strani trgovca,
kakor tudi s strani obrtne oblasti.
Trgovinsko ministristvo bivšega av-
strijskega režima je z razpisom z dne
26. julija 1907 l. štev. 23046 podre-
jena oblastva opozorila, naj se dela
na to, da bo predmet obratovanja v
obrti prijavi in zunanji označbi ko-
likor mogoče natančno označen in da
se poslužujejo naziva »trgovina z me-
šanim blagom« le oni trgovci, ki so
dokazali, da imajo zahtevano usposob-
ljenost in žele izvrševati trgovinski
obrt v smislu § 13 a) obrtnega reda.
Nasprotno naj se onim, kateri tega do-
kaza ne morejo doprinesti in ki hoče-
jo trgovati, toda ne s predmeti, našte-
timi v § 38/5, zabrani označbo »trgo-
vina z mešanim blagom«. Taki obrti naj
bi smeli nositi zunanje zaznamembo,
ki odgovarja obsegu obrti, n. pr. bran-
jarija in slično.

Če bi obrtna oblastva že od počet-
koma postopala v smislu gornjega
razpisa ministristva, bi moral imeti
vsak trgovec, kateri si je pridobil po-
leg obrtnega lista za kramarijo, tudi
pravico prodajati predmete, navedene
v § 38/5, napis, ki bi se glasil »Krama-
rija z izključitvijo prodaje v § 38/5 na-
štetih predmetov.«

Da seznanimo naše trgovstvo s pra-
vicami, ki obsegajo posamezne vrste
trgovskih obratov, prinašamo natan-
čen seznam teh pravic in sicer sme:

1. Trgovec z jestvinami prodajati:
Kruh (črni in beli, otroške slaščice),
kurivo, trske, jajca, poljščino in povrt-
nino (krompir, kumare, čebulo, česen,
zelje, repo (presno in kislo), paradiz-
nike, sočivje vseh vrst, papriko, sirak,
kumeno, majaron (pičo), oves, ko-
nopljo, proso, brinove jagode, pičo za
kuretino in piče, buče, deteljno seme
stročje (lečo, fižol, grah), mlevske iz-
delke (moko vseh vrst, zdlob, ječ-
menček, otrobe), mlečne izdelke (si-
rovo maslo, sir, mleko, skuto, smeta-
no), sadje sveže in posušeno in čeža-
no, južno sadje, posušeno meso, seno,
slamo, rezanico, sol, kis, voščilo, za-
čevlje, pesek, omela, žaganje, laneno
in repno olje, preslico, sveče in milo.

2. Branjevec sme prodajati blago,
ki ga prodaja trgovec z jestvinami,
razen tega pa še: ščetarsko blago,
(kakor: omela, prašilnice, krtače za
čevlje in čiščenje poda, čopiče), ze-
meljske proizvode (pšalno in čistil-
no kredo, apno, ilovico, žveplo in po-
dobno), slanike in polenovke, leseno,
slamnato robo in robo iz lubja (brezo-
ve metle, lesene coklje, slamnate me-
lice, odeje iz slame in trstja, biče, ro-
čaje za metle, lopate za sneg, žlice),
premog, vrvarske izdelke, vžigalno
blago, ponočne lučke itd. ter laško olje.

3. Kramar sme prodajati vse blago,
ki je navedeno pri branjevcu, razen
tega pa še blago, ki ga rabimo v
vsakdanjem življenju, kakor papir in
pisalne potrebščine, posodo, železni-
no, drobno in galanterijsko blago, pri-
krojeno blago (predpasniki, obleke
itd.).

4. Trgovec z mešanim blagom sme
prodajati blago, ki je za promet do-
voljeno in ni vezano glede zaloge na po-
sebno dovoljenje. Izrečno pa mu je
pridržana po § 38. o. r. nadrobna pro-
daja sladkorja, kave, čaja, dišav, rud-
ninskega olja (petroleja, bencina, pa-
rafina), materijalnega blaga, žgane in
opojne pijače v posodah, zaprtih po
trgovski navadi.

5. Trgovina s specerijskim in kolo-
nijalnim blagom obsega prodajo: vse-

ga specerijskega in kolonijalnega blaga v ožjem pomenu besede: čaj, kavo, kavinih surogatov, riža, kakava, čokolade, blaga iz sladkorja, dišav, vseh vrst, žefrana, vanilije itd., južnega sadja, vseh vrst olja, masti, voska, rib (osoljenih, posušenih in mariniranih, v jesihu in olju kvašenih), semen, korenin in zelišč, lesa za barve, zemeljskih in kemičnih produktov (sode, galuna, lugaste soli, žveplene kisline, smole, terpentina, kleja, pečatnega voska), zemeljskih produktov, kakor krede iz mavca, delikates, jestvin, kakor sira, gnjati, paštet, peciva, meda, pijač, naravnih mineralnih voda, žganih opojnih pijač in vina v zaprtih steklenicah, ne pa piva, vžigalnih predmetov, pisalnih potrebščin in gob.

Pred leti je nekdo sprožil hvalevredno lepo misel, da se izvede revizija vseh trgovskih obratov, odnosno upravičenost lastnika trgovine, kakor jo v resnici izvršuje, seveda s sodelovanjem trgovskih organizacij. Takrat bi se morda še dalo to izvesti, danes ne bi bilo to več mogoče. Dalo bi se pa rešiti to vprašanje edino s čimprejšnjo izvedbo novega obrtnega reda, ki bi med drugim tudi osvojil princip obveznega dokaza usposobljenosti za trgovino sploh.

Če vzamemo n. pr. mesto Ljubljano, vidimo, da pride na vsakih 50 prebivalcev po ena trgovina, kar je za današnje čase več kot preveč. Vsled tega bi morala obrtna oblastva v bodoče skrbeti za to, da se zaenkrat omeji nadaljnjo podeljevanje novih obrtnih listov, posebno pa bi se moralo omejiti trgovine z mešanim blagom, branjerije itd., kjer za to ni krajevnih potreb.

Ker stojimo ravno pred obnim zborom Zveze trgovskih gremijev in združug za Slovenijo, ki se bo vršil na Vidovdan v Kranju, bi bilo umestno, da se na obnem zboru sklene resolucija, v kateri naj se naprosi g. velikega župana, da v interesu zaščite legalne trgovine in z ozirom na to, da ni potrebe po novih trgovskih obratih, omeji podeljevanje obrtnih listov, zlasti za kramarije, branjerije in trgovine z mešanim blagom. Res je, da je večina obrtov prosta vsakega dokaza usposobljenosti in da se nobenemu ne more odreči podelitve obrtnega dovoljenja, vendar pa smo mnenja, da vsakemu in sicer prav vsakemu, ki nima niti najprimitivnejših predpogojev za izvrševanje trgovskega obrta, bi se vendar lahko vsaj svetovalo. Znani so nam posamezni slučajji, da nima prosilec niti 1000 Din za plačilo inkorporacijske pristojbine, katero zahtevajo posamezni gremiji, in vendar hočejo postati »Eksporter in Importer«. Kako naj si predstavljamo, da bo mogel tak človek obratovati? O tem, kako bi se to vprašanje uredilo, naj se razmišlja na vseh zborovanjih in obnih zborih trgovskih strok, morda pridemo končno do povoljne rešitve, da tako razčistimo tudi naš stan.

Ivan Sedlar, trgovec:

Amerika in Evropa.

Amerika ni dala človeštvu slavni filozofov, pesnikov, pisateljev ali vojskovedij, pač pa je dala ženijalne industrijalce, trgovce, arhitekta in izumitelje ter finančnike. Zato ni čudno, da se je v njej nakopičilo nad polovico vsega zlata, da je romala in še roma tja večina evropske dragocenosti in da ima na razpolago za posojilo tej siromašni, prezadolženi Evropi, še malenkost: sedemdeset milijard dolarjev. V Ameriko romajo skoro dnevno, evropski finančni zastopniki posameznih držav, s ponižnimi prošnjami, da jim ameriška vlada ali posamezne finančne skupine dovolijo čim ugodneje odplačevanje dolgov in da dobijo nove kredite. Gospod Morgan, Mellon in druge ameriške finančne veličine, sprejemajo evropske finančne ministre tako, kot sprejme naš škof katkega podeželskega kaplana.

Ameriška vlada pa ima največ posla z urejanjem svojih terjatev in določevanjem novih kreditov. Ta vlada bi se bolj pravilno imenovala veleupravni svet, kakor pa vrhovna državna oblast. Pogojev za ta kolosalni napredek je mnogo:

Ne samo prirodno bogastvo ameriške zemlje, nego izvrstna gospodarska in finančna politika ameriških vlad, so med glavnimi činitelji tega napredka.

Značilno je, da zahteva ta država do 66% uvozne carine od vsega uvoženega blaga. Pri tem se vidi, kako se zna ta »obljubljena dežela« braniti tujega blaga.

Tudi ne smemo prezreti prohibicije, ki je prinesla Ameriki neprecenljivih koristi, dasiravno ni popolnoma suha, kot nekateri mislijo.

Če pomislimo, da se je v naši kraljevini v letu 1923 popilo za enajst milijard alkoholnih pijač, to je: skoraj ves letni proračun naše države, pridemo do zaključka, da bi pri nas, ako bi vsaj polovico te vsote vporabili za zidanje, bila odpravljena vsa stanovanjska kriza. Ako bi ostalo polovico, ki jo izdamo za alkohol, dali za kulturne, socialne in humanitarne svrhe, bi s tem dosegli naravnost presenetljiv napredek na vseh teh poljih.

Svetovna vojna je potisnila vse gospodarstvo evropskih držav za dolgo vrsto let k tlom; nekatere več, druge manj. Medtem pa je Amerika rapidno bogatela. Ona je bila dobaviteljica vsej takozvani antanti, ne samo industrijskih produktov, nego v obilni meri tudi živil in municije. Z svetovno vojno se je Amerika, ona Amerika, ki je bila pred vojno dolžnica Evrope, tako sijajno okoristila, kot jo do danes ni enake primere zaznamovala zgodovina. Veleindustrijalci so ustvarili poseben sistem dela, ki je znan celemu svetu in je potegnil že večino ostale svetovne industrije za seboj. Marsikateri naš rojak, ki se je vrnil iz Amerike, je izjavil, da bi tudi doma lahko toliko prištel, če bi tudi toliko delal,

kot v Ameriki. To delo so ustvarili zlasti Ford, Rockefeller, Edison itd.

Henry Ford, ki je začel svojo karijero kot navadni ključavnčarski vajenec, a njegov ostri nemirni razum mu ni dal miru; vedno je iskal, vedno razmišljal, kako najbolje in najracionalno izkoristiti čas in kako dsešči najuspešnejo produkcijo. V njegovih tovarnah je razdeljeno delo tako, da so ustanovljeni za izdelavo posameznih delov posebni oddelki in zopet v drugih oddelkih se iz teh delov sestavljajo avtomobili, motorji itd. Delavci so dobro plačani in tudi z osemurnim delavnikom so zadovoljni, a ne samo delavci, ampak tudi Ford. — Tudi je lahko vsak delavec, ki si kupi delnico za 10 dolarjev, njegov družabnik oziroma sodelničar. To ima izvrstne posledice za uspevanje tovarne, kajti vsak delavec je ponosen, da je družabnik Forda in ima vsled tega tudi mnogo več veselja do dela. Je pa tudi to podjetje s tem socializirano. Način njegovega prodajanja na obroke ni potegnil za seboj samo avtomobilne industrije, nego domala ves poslovni, oziroma moderni trgovski svet.

Te ženijalne geste so ga dvignile na visoki pedestal avtomobilskega kralja in najbogatejšega človeka na svetu. Čisti dobiček njegovih tvornic od konca svetovne vojne pa do konca leta 1925 znaša 500 milijonov dolarjev. In vendar ga imajo vkljub njegovemu neizmernemu bogastvu za velikega socialista, ker je storil revnim in delavnim slojem neprecenljive koristi. Zato so revni sloji vsi za Forda, bogataši pa proti njemu.

Ne mnogo manj markantna osebnost na gospodarskem polju je stari Rockefeller, petrolejski kralj. Njegova najženijalnejša poteza je bila, ko je dal napeljati iz petrolejskih vrelecev cev, dolgo več sto kilometrov, do obmorskega pristanišča. Na ta način je znatno reduciral prometne nakladalne in razkladalne stroške, ter vsled tega zamogel znatno konkurirati ostali petrolejski produkciji. Med njim in Fordom se vrši živahno tekmovalstvo v bogastvu. In ravno zadnji čas pripisujejo Rockefellerju, radi porasta njegovih delnic, zopet prvenstvo v svetovnem bogastvu. Tudi Mellon, ki je ameriški finančni minister in Morgan, znani velebankir, nista ravno siromaka. Mellonova hčerka, ki se je pred kratkim poročila, bo imela poleg mnogih dragocenosti še samo: eno milijardo dolarjev dote. Njen skromni oče ji je podaril samo za poročni dar 10 milijonov dolarjev.

Tudi na ameriških univerzah izrazito prevladuje gospodarski duh; za tem pa ne mnogo manj športni.

Pred kratkim je bilo stavljeno vprašanje dijakom New-Yorške univerze: kaj vedo o Sokratu, Kantu, Napoleonu, Danteju, Goeteju in raznih prvakov na športnem in filmskem polju. Največ je vprašanje pravilno rešilo o Napoleonu, nekaterih filmskih zvezdnikov in prvakov na športnem polju.

Politika v Ameriki je stalna in usmerjena za gospodarskim napredkom. Drugače je pri nas v Evropi. Tu zidajo posamezne države okrog sebe kitajske zidove, se oborožujejo; politično življenje obstoja v glavnem v borbi za nadvlado, gospodarska vprašanja in gospodarska sanacija Evrope pa se zapostavljajo, zato je prezadolžena in preoborožena Evropa podobna vulkanskim tlom. Spričo tega stanja se ne bo čuditi, ako bo v doglednem času švignil plamen in se razširil v svetovno »fata-morgano«.

Izgledi za plačilno sposobnost Evrope so dan za dnem slabši in posledica tega bo, da se bo začela najprej gospodarska oziroma carinska vojna med upnico Ameriko in dolžnico Evropo. Za tem pa, gigantska, druga svetovna vojna, ki bo pretresla svet v svojih temeljih, kot ga človeštvo še ni videlo. — In vprašanje je: kedo bo na ruševinah zasadil zastavo zmage?

Amerika vse to sluti in že manevrira s svojim zračnim brodom, zlasti nad finančnim centrom New-Yorka. Značilno je tudi dejstvo, da se je začelo v ameriški javnosti širiti mnenje, da bi bilo potrebno in pravično črtati Evropi vse dolgove. Aki bi se Amerika odločila za ta velikodušni čin, kar pa je seveda malo verjetno, bi to pomenilo velikanski nedogledni preokret v svetovni politiki in gospodarstvu. In Evropa bi bila hvaležna Ameriki — sedanjji diktatorici sveta!

FRAN GOLOB — PETDESETLETNIK.

Včeraj je praznovati znani industrijalec na Viču pri Ljubljani gosp. Fran Golob petdesetletnico svojega rojstva. Jubilar, ki nam ni samo znan kot podjeten in mravljično delaven industrijalec, ampak tudi kot agilen delavec v našem strokovnem gibanju, je bil v svoji mladosti nameščen kot trgovski pomočnik pri tvrdki I. Perdan v Ljubljani, kjer je služil do vpoklica k vojakom. Po vojakih je bil sprejet v službo Trgovske in obrtniške zbornice, kjer je služil do predlanskega leta, ko je bil upokojen. Jubilar ima zlasti tepe zasluge za trgovsko društvo »Merkur«, kateremu je bil celih dvajset let vzoren in vesten tajnik. V znak priznanja za njegovo uspešno delovanje ga je društvo »Merkur« že leta 1922, ko je vsled preoblih poslov v lastnem podjetju moral odložiti tajniške funkcije, visoko odlikovalo s tem, da ga je imenovalo častnim članom »Merkurja«. Poleg zaslug, ki jih ima g. Golob kot javni delavec pri »Merkurju«, mu gre tudi veliko priznanje za ustanovitev nekaterih gremijev v Sloveniji, zato je jubilar širom Slovenije tudi splošno znan. Jubilar je še mladeniško čil in zdrav, se pridno udejstvuje v svojem podjetju, ki danes najlepše uspeva. Tovarna kemičnih izdelkov Golob & Ko. na Viču je znana po celi naši državi. G. Golob je tudi lastnik tovarne pohišstva in žage »Vintgar« na Vintgarju.

Prijatelju in podporniku našega lista kličemo: Na mnoga leta!

LISTEK.

O kavi.

Leta 1582. je izšla v Frankfurtu ob Menu knjiga augsburškega zdravnika Leonharda Ranwolffa, ki morebiti prva v Evropi omenja kavo. Ranwölf je bil mestni fizik v svojem rojstnem kraju mestu Augsburgu in je potoval na Jutrovo, kjer je opazoval razne rastline in jih nabiral. Svoje dogodke je opisal v omenjeni knjigi, ki je lep svedok podjetnosti in raziskovalne sposobnosti avtorja. V osmem poglavju prvega dela pripoveduje Ranwölf o veliki obrti in trgovini mesta Halepo, o turški jedi in pijači, o običajih itd. Nato govori v tisti klasični nemščini onih dni, da moraš nehoče biti dobre volje: »Če pa hoče kdo kaj jesti ali piti, inajo tudi velike odprte prostore, kjer se skupaj na zemljo usedejo in skupaj pijejo. Med drugim imajo tudi neko pijačo, ki jo zelo cenijo in kavbo imenujejo, skoraj tako črno kot črnino in zelo dobrodošlo v boleznih, posebno želodčnih (das ist gar nahe wie Dinten so schwarz, und in Gebresten, sonderlich des Magens, gar dienstlich). Pijejo že zgodaj zjutraj, tudi na prostem, vsi, brez strahu, iz prstenih in porcelan-

skih globokih čašic, tako vroče, kakor le morejo, večkrat nastavijo, pa le malo posrknejo (setzen oft an, tun aber kleine Trüncklein) in dajo takoj naprej, kakor sedijo naokrog.«

Kavno drevo (oziroma grm) in kavo pa omenja potem Prosperus Albinus v knjigi »De Plantis Aegypti«, Benetke 1592, in pa v knjigi »De Medicina Aegyptorum«, 1591. Prosperus Albinus je bil profesor v Padovi. — Med drugim piše tole: »Večkrat uporabljajo prevretek, kavva imenovan, ki ga pripravljajo iz temnega semena, bobu podobnega. Drevo, ki nosi sadež, sem videl na vrtu nekega turškega bega. Bilo je iz Arabije.« — Alpinus pripoveduje naprej, da se na primer v Kairo naslajajo na kavo prav tako kakor v Italiji na vino. Slednjič omeni nekaj zelo zanimivega. Pravi namreč, da je okus kave najbolj podoben okusu cikorijskega zavretka. Torej so že takrat poznali cikorijo, ki je pozneje kot nadomestilo za kavo igrala tako vlogo in jo še igra. Imeli bi torej znamenit slučaj, da je bilo nadomestilo v Evropi prej znano kakor pa kava sama.

Kava je doma najbrž v Abesiniji, še danes je tam pokrajina Kafa. V Abesiniji je doma tudi pripovedka o dozdev-

nem odkritju poživiljočega kavnega učinka. Pravijo, da so pastirji opazovali, kako so koze in velblodi včasih zelo zabavno skakali okoli in sicer zmiraj takrat, kadar so prej jedli liste kavinega grma.

Iz Abesinije je prišla kava v Arabijo. Šejk Eh-Gadzeli in mufti Gemaledin iz Adena sta menda običaj pitja kave vpejljal v Arabijo v 15. stoletju. Kmalu se je ta običaj udomačil v Adenu, Mekki, Medini in v Kairi. Tam so nastale tudi prve kavarne, ki so jih očitno najbolj obiskovali ljudje duševnega dela, ker so se imenovali »šole modrosti« in pa »šole spoznanja«. Igrali so tam tudi šah in politizirali so, torej tako, kakor pozneje v Evropi. Pripovedujejo tudi, da so derviši, v onih nočeh, ko so morali vso noč moliti, pili kavo. Imeli so jo v veliki, rdeči, prsteni posodi, sprejemali so pijačo spoštljivo iz rok predstojnika, v čašah. Torej najbrž veliki in rdeči glinasti vrči, kakor so na primer še danes navadni v severovzhodni Afriki. Mohamedanski duhovniki so se baje zelo jezili, da so verniki rajše zahajali v kavarne kakor pa v mošeje. Iz teh in gotovo tudi iz političnih vzrokov so kavo opetovano prepovedali, pa se je kljub temu čez

Damask in Alepo razširila v Evropo. — Prva evropska kavarna je nastala menda v Marseille. Pozneje beremo o kavnarnah v Parizu in na Nemškem: na Dunaju na primer leta 1683, v Leipzigu 1694; ta kavarna obstoji še danes. Tudi v Evropi je imela kava včasih hude nasprotnike: tako Friderika II., ki je na neko vlogo odgovoril, da je bil s pivom vzrejen, ki je veliko bolj zdravilno kakor kava.

Kavna poezija je zelo številna. Omenimo par zgledov iz orienta. Pridi in uživaj kavo na krajih, kjer je postavila svoj prestol; kajti božja dobrotljivost obdaja one, ki jo uživajo. Lepota preprog, sladke radosti življenja, družba gostov, vse to nam kaže kraj, kjer prebivajo blaženi.

Nobena skrb se kavi ne more ustavljati, vse neprijetnosti življenja so pozabljene, ko pogledamo ponujeno nam čašico. Nobene nadloge ni tam, kjer prebiva kava, globoko se prikloni skrb pred njeno močjo.

Pij poln zaupanja in ne poslušaj govoric neumnežev, ki jo preklinjajo.

Tudi v Evropi je nastala poezija o kavi, iz katere govori veselje in navdušenje za novo pijačo. Leta 1717. je izšla v

Zamudne obresti od dneva zapadlosti menice.

Trgovsko sodišče.

V smislu § 1333. o. d. z. ima dolžnik vsled zakasnelega plačila dolžne glavnice upniku nastalo škodo poravnati z zamudnimi obrestmi, katere zamudne obresti znašajo pri trgovskih opravilih šest od sto na leto. V zamudi je pa dolžnik po § 1334. o. d. z., če ne izpolni svoje zaveze po zakonu ali s pogodbo določenega dne, kadar pa čas plačila ni določen, če se na dan po sodnem ali izvensodnem opominu z upnikom ni poravnal.

Tako je predlagala tožnica na podlagi menice, s katero se je toženec zavezal plačati ji dne 12. maja 1925 znesek 70.000 dinarjev, da naj tožencu z meničnim plačilnim nalogom naloži plačilo glavnice 70.000 dinarjev s 6% zamudnimi obrestmi od 12. maja 1925 naprej. Deželno kot trgovsko sodišče je izdalo res menični plačilni nalog, s katerim je tožencu naložilo plačilo glavnice 70.000 dinarjev s 6% zamudnih obrestmi, vendar le od dneva dostavitve tožbe (31. maja 1925) in stroškov 3654 dinarjev, predlog glede starejših obrestni je zavrnilo, češ da se v predlogu ni trdilo, da je bila menica tožencu doslej v svrhu dosege plačila prezentirana.

Od tožnice vložnemu rekurzu je višje deželno sodišče ugodilo ter menični plačilni nalog v toliko spremenilo, da mora toženec plačati tožiteljici 6% zamudne obresti že od 12. maja 1925 naprej. Svoj sklep je utemeljevalo s tem, da je bila menica plačljiva pri tožiteljici v Ljubljani, da je z ozirom na vsebino menice in predpis členu 24. meničnega reda to plačilo imel opraviti toženec in da je tožiteljica dne 12. maja 1925 toženca opominjala na plačilo. Ker po členu 43. men. reda protesta radi neplačila ni treba v svrhu varovanja pravic napram tožencu, a je tožiteljica, pri kateri je bila menica plačljiva, toženca ob zapadlosti na plačilo opominjala, spravila je s tem toženca v zamudo, čeprav ni tožencu, ki je k njej prišel izjavil, da ne prihaja za to, da plača menico, marveč da dobi za plačilo odloga, še v vsej formi prezentirala menico v plačilo. Tako dejanje bi bilo odveč in zakon ga ne zahteva. Zato gre do tožnici zamudne obresti že od 12. maja 1925 naprej.

VI. MEDNARODNI VZORČNI VELESEJEM V LJUBLJANI.

ki se bo vršil od 26. junija do 5. julija, naj bo zopetna manifestacija slovenskega in jugoslovenskega gospodarskega življa. Slovenija je pač v Jugoslaviji industrijsko najmočnejša in njeni velesejmi, zrealo procveta njenega gospodarstva, obrti in trgovine, so vsakokratna reprezentanca jugoslovenske industrije, obrti in trgovine ter njenega napredka. Ka-

Leipzigu majhna knjižica z naslovom: »Temeljito in resnično poročilo o kavi in kamnem drevescu. Vse v stihih, prevodih po francoskih originalih. Ena pesmica se glasi: O sok prijetnosti! Moj duh je vzradoščen po tebi, tvoja čudotvorna moč daje najlepšemu življenju najboljšo primes, podi temno spanje iz naših oči itd.

Bereš zanimive in neprostopolno komične stvari, zlasti v času, ko so kavo v Evropi šele začeli poznovati. Iz leta 1637. beremo ti le dve lepi pesmi, v tisti klasični nemščini, ki smo jo omenili že zadnjič in ki jo žalibog ne moremo predstaviti.

Zelo spoštovani gospod (Monsieur très honoré) Hervano, lastnik veletrgovine Hervanos po pokojni vdovi (Wittib) v Merseburgu.

Ker smo bili dosedaj (nunmehr) toliko časa v redni in častni kupčijski zvezi, Vam pošiljam obenem vzorec kave (Coffey), ki se je tukaj v Amsterdamu tako hitro proslavila, in Vas prosim, da nasvetujete Vaši zelo častiti gospe in gospodinj, da ta zrna dobro zmelje ali stolče in da jih potem v vodi skuha. Prosim Vas, da mi pišete potem, kakšno je Vaše mnenje, kako Vam je ta pijača uga-

ker druga leta bodo tudi letos na Ljubljanskem velesejmu zastopane tvrdke skoro vseh evropskih in deloma izvenevropskih držav. Na vsak način bo pa letošnji velesejem najpomembnejši, kajti nudi bo vpogled v vse panoge zadnjih tehniških novosti. Kdor ima količkaj smisla za gospodarstvo Slovenije in države in komur je količkaj za zboljšanje trgovskih odnošajev, mora posetiti letošnji velesejem. Ogledal si bo lahko specialno razstavo »Slovenska žena« in poučno strokovno urejeno Higijensko razstavo. Za obisk velesejma so preskrbljene vse ugodnosti. S permanentno legitimacijo, ki stane 30 Din, je združena ugodnost polovične vožnje na vseh vlakih in brzovlakih. Legitimacije se dobe pri velesejemski blagajni in vseh večjih denarnih zavodih in trgovskih korporacijah. Obiskovalec velesejma s permanentno legitimacijo naj si kupi pri oddelku postaji celo vozno karto in jo naj obdrži. Povratek mu je brezplačen s potrjeno legitimacijo. Družini so na razpolago posebne družinske vstopnice po 20 dinarjev s pravico enkratnega obiska za tri osebe. Navadna dnevna vstopnica za eno osebo in enkratni obisk pa stane 10 dinarjev. Permanentne legitimacije se dobe: v vseh denarnih zavodih, Tourist Office, Aleksandrova cesta, Gorjanc, Kolodvorska ulica, Josip Zidar, Dunajska cesta 3, nadalje pri županstvih, trgovskih gremijih, denarnih zavodih in razprodajalcih legitimacij v vseh večjih krajih Slovenije.

Nekaj o reklamah.

V obče se pripisuje reklamam največja važnost v trgovskem obratu. Gotovo bi brez nje ne bilo shajati v današnjih časih. Svedoki trdijo, da se reklama sama plača, bila bi takorekoč brezplačna, sliši se celo, da reklama blago poceni, kar bi jo uvrstilo med splošne dobrodelne institucije.

Predno se odločiš za večje potezno reklamo, moraš biti brezdvomno prepričan, da je ponujeno blago res dobro, da je njegova prodajna vrednost utemeljena. Ob prodaji teorija sama nič ne zaleže, samo praksa je tu merodajna.

Reklamni načrt se naj izdela po sledečih vprašanjih:

1. Kdo bo kupil blago?
2. Kaj mora kupec o blagu vedeti?
3. Katera vrsta reklame bi bila najprimernejša?

Marsikom se bodo vprašanja zdela jako enostavna ter bo imel odgovor že pripravljen.

Če se pa resno lotimo rešitve, postane stvar že precej težavna in se v par besedah ne da opraviti.

Pred vsem je treba natančnih študij, dolgotrajnih preiskav, ki se opirajo na dejstva in točne števke; pogostoma se bo treba posluževati strokovnega mnenja drugih trgovcev, posebno če se gre za predmet, ki ga proizvajalec sam hoče spraviti na trg.

Prva točka vsebuje tudi vprašanje ce-

ne. Za povoljno rešitev te točke je treba natančnih preiskav vseh tržnih okolnosti, osobito se treba osebno obrniti za pojasnila na preprodajalce podobnih strok, na veletrgovine, skladišča, zadruge, na podeželske trgovce itd.

Iz vseh teh izjav si podjetnik že lahko ustvari nekako presojo, da se izogne neprijetnim presenečenjem.

Iu če žrtvuje za zbiranje tozadevnega gradiva nekaj kapitala, se mu to gotovo izplača v prihranku nepremišljene reklame, ki ga utegne občutno zadeti.

Drugo vprašanje je tudi prav koščljivo. Predvsem trgovec oziroma producent ne sme pozabiti, da občinstvo nima časa reševati ugank, ki mu jih stavlja reklama, potem pa, da nihče ne čaka na ponujene predmete ter da sploh trenutno nihče ne namerava kupovati.

Risbe in slike so umestne samo pod pogojem, če v skrbni izdelavi predstavljajo predmet v popolnoma jasni obliki. V besedilu reklame mora ponudnik z vso točnostjo označiti vzroke za nakup in prednosti napram konkurenčnim izvorom.

Samo nejasna namigavanja in splošne priporočitve nimajo trajnega uspeha; v ozir je treba jemati, da se bo konkurenca kmalu zganila in se krepko branila.

Tretje vprašanje je uspeh rešitve obeh prvih točk.

Če je krog odjemalcev omejen in dobro znan, je obdelovanje z osebnimi dopisi in s potniki najpriporočljivejše.

Samo trajna reklama ima uspeh, iz tega pa ne sledi, da so poskusi v majhnem obsegu neumestni, celo potrebni so, da se ugotovi učinkovitost ideje.

V zvezi s to zadevo je spojeno vprašanje dobavnih pogojev, ki ga ima podjetnik še pred reklamno kampanjo napram svojim veleodjemalcem razčistiti. Ves potrošen denar splava po vodi, če se ponujeno blago ne dobi povsod ali če se razpošljejo prospekti in ceniki 14 dni pozneje, kakor dohajajo naročila in se naročnik niti ne spominja, da je po blagu že povprašal.

Kako se naj organizira prodaja? V neposrednem obratu s konsumentom se zahteva drugačno postopanje, kakor s prekupčevalci in veletrgovci. S tem problemom je načeto prav važno vprašanje, ki ga treba temeljito premostriti.

Merodajno je na vsak način temeljito strokovno znanje in zanimanje za krajevne okolščine; oboje se podpira s pozivdabami pri svedokih; in iz tega gradiva zajema interesent spoznanje prave poti do uspešne reklame.

Rešitve še čakajo razne podrobnosti: Naj se objavi cena, ali treba navesti naslove detajlistov, stoje vzorci na razpolago, oziroma se jih dobi brezplačno; vse to so važne stvari ter usodepolno lahko uplivajo na uspeh reklame, zato je pred izbero sredstev vedno pazno preučiti, katero je izbrati in kako je to ali ono sredstvo izkoristiti.

K. Tiefengruber.

Trgovinska pogodba med Francosko in Japonsko. Ta teden se otvorijo pogajanja za sklenitev trgovinske pogodbe med Francosko in Japonsko.

Denarstvo.

Izkaz o stanju Narodne banke z dne 8. junija 1926. (Vse v milijonih Din; v oklepaju razlika napram stanju z dne 31. maja 1926). Aktiva: Kovinska podlaga 424.9 (+1.3), posozila: na mesestev 2138.3, saldo raznih računov 501.2, skupaj 1.284.8 (-25.8), račun za odkup kronskih bankovcev 1.151.9, račun začasne zamenjave 348.9, državni dolg 2966.3, vrednost založenih državnih posestev 2138.3, saldo raznih računov 2.138.3, skupaj aktiva 8.816.6; pasiva: kapital 29.8, rezervni fond 7.7, bankovci v obtoku 5.667.6 (+40.3), račun začasne zamenjave 348.9, državne terjatve 84.2 (+17.2), obveznosti po žiru 323.8 po raznih računih 133.6, skupaj 457.4 (-78.3), vrednost založenih državnih posestev 2138.3, ažijska 82.3, skupaj pasiva 8.826.6; obrestna mera je ostala neizpremenjena.

Anglo-Avstrijska banka — London. Anglo-Avstrijska banka, ki je v tešnih zvezah s Hrvatsko eskomptno banko, je sklenila z dunajsko Kredit - Anstalt (Österreichische Kredit - Anstalt für Handel und Gewerbe) sporazum, s katerim prepušča omenjenemu dunajskemu zavodu posle svojega dunajskega sedeža in svojih ostalih avstrijskih podružnic. Londonska Anglo-banka torej ne bo imela direktnega zastopstva v Avstriji, vendar se bo pa tudi v bodoče zanimala za avstrijske posle. Dokaz temu je, da je postala lastnica velikega števila delnic dunajske Kredit - Anstalt in da bodo v smislu omenjenega sporazuma med tema dvema bankama zastopniki enega zavoda člani uprave drugega zavoda. Ta aranžma predstavlja nov korak v prizadevanju z Anglo-banko, da koperira v državah centralne Evrope s poednimi nacionalnimi zavodi kot lastnica večjega števila delnic, ne da bi poslovala direktno preko svojih podružnic. Omenjeni aranžma niti najmanj ne posega v odnošaje med Anglo-avstrijsko banko v Londonu in Hrvatsko eskomptno banko v Zagrebu in med Anglo-češko-slovaško banko v Pragi, kakor doslej tako bo imela Hrvatska eskomptna banka tudi v bodoče direktne stike z Anglo-banko v Londonu.

Promet.

Znižanje voznine za posetnike vzorčnega sejma v Pragi. Jugoslovenske železnice so dovolile v prid posetnikom vzorčnega sejma v Pragi, kateri se bo vršil letos od 29. avgusta do 5. septembra, popust 50% predpisane vozne cene, ako se izkaže potnik s sejnjsko izkaznico ter kupi vozovnico za tje in nazaj. Prevoznina za blago, namenjeno na vzorčni semenj, je na jugoslovenskih železnicah navadna, toda, v slučaju, da se blago vrne po isti progi, se bo dovolilo na jugoslovenskem kosu dotične proge brezplačen prevoz.

Carina.

Češki carinski zakon. Na češkoslovaškem se je končala dolgotrajna borba za vladni osnutek carinskega zakona. Zakon je bil sprejet. Komunisti so z veliko demagogijo skušali prepričati sprejetje. Parlament bo razpravljal tedaj o uradniškem zakonu in o duhovniški kongru. Uradniški zakon bo po sodbi strokovnjakov moderen in zelo pravičen.

RAZNO.

Mednarodna nautična razstava v Parizu. V Parizu se vrši oktobra meseca t. l. razstava predmetov vseh industrij, ki se tičejo pomorstva. Tudi tu bi mogla sodelovati naša lesna industrija. Informacije daje: Commissariat Général, Paris (VIII.) 80, Avenue des Champs-Elysées.

Obnovitev pakta prijateljstva z Grško. Grški poslanik Polihroniades je začel dne 15. junija t. l. nove predhodne razgovore s pomočnikom zunanega ministra Markovićem o pogajanjih za sklenitev prijateljskega pakta med Jugoslavijo in Grčijo. Prejšnja pogajanja so se prekinila zaradi nekaterih tehničnih vprašanj. Grška vlada je izjavila pripravljenost, da se ta tehnična vprašanja urede. Jugoslovenska in grška tehnična delegacija v Solunu dovršuje svoje

Trgovina.

Za izvoznike v Turčijo. Ministrstvo inostranih del obvešča, da morajo biti izvorna spričevala za blago, ki se uvaža v Turčijo, vidirana od kompetentnega turškega konzulata.

Izvoznikov ustrojenih neprepariranih svinjskih kož išče neka ameriška tvrdka. Interesenti, ki bi se za izvoz teh kož zanimali, naj pošljejo svoje naslove zbornici za trgovino, obrt in industrijo v Ljubljani.

Prodaja naše svile v Lyonu. Komisija, ki jo je poslal trgovinski minister v Lyon v svrhu prodaje naše svile, se je vrnila. Komisija je prodala vso našo svilo, ki se je nahajala v Lyonu.

Trgovinski promet preko Reke. Od lanskega leta je trgovinski promet iz Jugoslavije in Madžarske preko reškega pristanišča znatno napredoval. Predlanskim je znašal 402.000 ton, lani pa že 711.000. Največ gre preko Reke lesa.

jala in Vam bom poslal potem ceno in vse drugo.

Vaš Vam naklonjeni (wohlgewogener) van Smiten. — Amsterdam, majnik 1637.

Gospa Hervano pa kave ni kuhala na vodi, temveč jo je hotela napraviti posebno dobro in jo je skuhalo na močni mesni juhi. Njen mož je pisal o tem v Amsterdam. Kaj je pisal, izvemo iz odgovora, ki mu ga je poslal van Smiten. Glasi se:

Vaše naročilo za poper sem pravilno prejel, pa Vam popra ne bom poslal, ker nočem z Vami nobene kupčijske zveze več. Kajti za moje dobro voljo moram slišati samo surovosti. Če je vse Vaše osobje po užitku te izvrstne kave zbolelo in mi hočete zaračunati 16 dobrih grošev za čistilna in odvajalna sredstva, si moram to kar najresnejše prepovedati. Poslal sem že pet bal kave v Leipzig in vsak, kdor jo je pil, jo hvali. Dokaz, da imajo meščani Leipziga finejši okus, kakor pa vi zarobljeni in neotesani Merseburžani.

Bog Vas živi (Und samt Gott befohlen), Amsterdam, Sept. 1637. van Smiten.

Iz časovne razlike obeh pisem sklepa mo lahko tudi na tedanjno hitro pošto.

delo o konvencijah glede pošte in brzjava, veterinarstvu, in o službi v solunski coni, v prvi vrsti pa o konvencijah glede železniške proge, Gjevgelija - Solun. Razgovori bodo kmalu končani, tako, da je upati, da se v najkrajšem času prično oficijelna pogajanja za obnovo pakta prijateljstva med Jugoslavijo in Grčijo.

Po kakšnih načelih se spremeni poljska ustava. Pravosodni minister Makowski, ki so ga novinarji izpraševali glede nameranih sprememb v poljski ustavi, je odgovoril, da si novodobna družba ustvarja nove oblike demokratskega življenja. Načelo politične demokracije zamenjuje s socialnimi načeli. Parlament, ki bo izšel po teh načelih iz volitev, bo samo eno izmed orodij javnega življenja. Poleg parlamenta se mora najti prostor za vlado, a poleg vlade prostor za predstavništvo socialnih zadev ali organizirana demokracija. Minister Makowski ne razume tistih levičarjev, ki branijo meščanski liberalizem, kakor da bi se morali še vedno boriti proti absolutizmu Ludovika XV.

Združene države evropske. — Ta beseda je znana iz začetkov evropskega pacifizma. Leta 1867 so ustanovili v Ženevi na pobudo Lemonniera in ob udeležbi Garibaldi in Victorja Hugo »Mednarodno zvezo miru in svobode« (Ligue internationale de la Paix et de la Liberte). V letih nato je izdajala zveza glasilo, ki se je imenovalo »Les Etats - Unis de l'Europe« (Združene države evropske). Ta družba je pač najstarejša med sedanjimi evropskimi kontinentalnimi družbami; obstoja še, preselela se je pa v Pariz. Tudi njeno glasilo še obstoja, majhen tenek mesečnik. Pacifizem je ešel preko tega ideala naprej. Uvideli so, da se vprašanje miru ne da rešiti v ozkih mejah posameznih kontinentov, temveč da je to stvar vsega sveta, v resnici vprašanje svetovnega miru, in da zahteva širšo podlago. Zato si je vzel pacifizem za cilj univerzalno razsodiščno postopanje zvezo narodov. — V zadnjih letih je zgoraj zapisal naslov iz nacifistične literature skoraj izginil. Nanovo poživila ga je deloma res krasno pisana knjiga »Pan-Evropa«; pisatelj je grof Coudenhove-Kalergi, leta 1923. Grofu Coudenhove pa Pan-Evropa ni isto kot U. S. A. in je oboje dobro razlikoval. Na berlinskem svetovnomirovnem kongresu 1924 je zahteval, da se dnevni red imenuje »Pan - Evropa in Zveza narodov«, ne pa Združene države evropske. Lani v novembru je v U. S. A. razlagal, da organizacija Evrope po vzorcu U. S. A. naravno nikakor ni mogoča in se bo treba omejiti, kakor če bi si Amerikanci ustvarili Pan-ameriško zvezo. Ker se je pa javnost v debatah o tem vprašanju oprijela izraza Združene države evropske, ga je začel slednjič rabiti grof Coudenhove sam in je v svoji znani okrožnici vprašal: Ali smatrate ustanovitev Zedinjenih držav evropskih za po-

trebno? Ali smatrate to ustanovitev za možno? Pri tem, pa grof sam izraza Evropa ne vzame v vsej izmeri, temveč izloča iz Evrope poleg Rusije — kar se pač da takoj razlagati — tudi Anglijo. Za to omejitev navaja prav tehtne vzroke. Problem politične organizacije vse Evrope se ne da rešiti kakor se tudi na primer ni dalo rešiti nemško vprašanje 1848/49. V sled svoji nenemških narodnosti ni mogla postati Avstrija član Nemške države, brez Avstrije pa Nemčija ni bila Nemčija. Tako je tudi nemogoče, da bi bila Anglija s svojimi po vseh petih delih sveta raztresenimi kolonijami del Zedinjenih evropskih držav ali pa politično organizirana v Pan-Evropi. A Evropa brez Anglije spet ni Evropa. To vprašanje je torej težko. Prof. Quidde pravi o Coudenhoveu, da prihaja z Zedinjenimi državami evropskimi v nasprotstvo z Zvezo narodov, in smatra to za napačno. Kdor namesto nečesa, kar že je, ustvarja nekaj novega, utopističnega, ne dela prav. Pri tem Quidde nikakor ne zanika, da bi ne bilo v misli ožjega sodelovanja Evrope, kakor se izraža v Pan-Evropi, dosti opravičene in porabljivega zrna velikega političnega pomena. Iz pan-evropske misli lahko vzamemo ven dve misli in zasledujemo lahko dva cilja: evropsko carinsko zvezo in ožjo združitev Evrope v okviru Zveze narodov; tako bi dobili za specifično evropske zadeve nekakšno prvo inštanco in bi glede zastopstva v Zvezi narodov se ognili lahko marsikakšni sitnosti, kakor smo jih videli baš v zadnjem času. Sedaj je tudi Coudenhove svoje nazore nekoliko spremenil. V Berlinu je pred nekaj dnevi v predavanju izjavil, da vidi najbolj varno pot do vedno bolj potrebne Pan-Evrope v Zvezi narodov. »A ta zveza naj bo na novo oblikovana, federalistično; njena sedanja centralistično organizirana oblika ni kos visokemu cilju, ki hoče združiti vse narode kot enakovredne.«

Je veliko lepih misli tu notri.

Po svetu. Kljub vsem težkočam je zadobil angleški funt spet zlato pariteto. Kako zaupno in mirno gledajo v bodočnost, kaže uspeh novozelandskega posojila šestih milijonov funtov, ki je bilo dvajsetkrat prepisano. — Danski zakladni minister je izjavil, da bo prišla danska krona najkasneje v januarju 1927 na zlato pariteto. — V drugi majniški dekadi so šle vloge v ruskih bankah skoraj za 50 odstotkov nazaj. Od skupne vsote 753 milijonov rubljev so jih dvignili 33 milijonov in jih je ostalo samo še 720. — Nemci poskušajo iz monacijskega peska, ki ga predelajo na leto okoli 500 ton, dobaviti helij. Na 1 gram tega peska bi prišlo 0.5 do 1.5 kub. cm helija, kakršna je pač kvaliteta. Pri predelavi 500 ton peska bi dobili 250 do 500 kub. metrov helija. — Spet so se začela pogajanja o mednarodnem sindikatu cinka. Angleški interesi so postali glede kvotne razdelitve bolj popustljivi, glavne težkoče so sedaj odstranjene, in računijo s skorajšnjim

zaključkom pogajanj. — V državi Oklahoma v Zed. državah bo pšenični pridelek letos tako velik, kakor je bil doslej v zgodovini te države samo še enkrat. — Veliki angleški tobačni koncern British American - Tobacco - Co. je imel lani 5,140.000 angl. funtov čistega dobička in je razdelil 27 odstotno dividendo. Ta koncern je eden najuspešnejših v vsem angleškem gospodarstvu. — Zinc-Corporation Ltd., ki je med največjimi avstralskimi producenti cinka in svinca, je imela lani 545.000 funtov čistega dobička, za 45 odst. več kot leto prej, in je zvišala dividendo prvotnih akcij od 30 na 80 odstotkov! — Deželna banka za Bosno in Hercegovino bo razdelila 16 odstotno dividendo. — Ruska vlada je sklenila, da najame notranje posojilo v znesku 100 milijonov rubljev, po 6 odst., plačljivo v 6 letih. — Ruska državna banka je imela 1. t. m. te-le glavne postavke (v čer-voncih): zlato v novcih in palicah 14 milj. 654.000, platina v palicah 3.040.000, devize 5.007.000. Obtok bankovcev je znašal 70.126.000 červoncev, neizrabljena emisijska pravica 3.874.000, skupna bilanca 74 milijonov červoncev. — Pridelek kave v brazilski državi Sao Paulo cenijo letos na 8.400.000 vreč, kar znači rekord. — Te dni se vrši v Rigi (Latvija) vzerčni velesjem. — Mednarodni agrarni urad je izdal drugi zvezek poročil, z izredno bogato vsebino: dr. Zaneu poročila o agrarnih razmerah v Luksemburgu in o razdelitvi zemlje, dr. Klinder o češkoslovaškem združništvu, dr. Frangeš o vzrokih poljedelskih kriz v Jugoslaviji in v Evropi sploh, dr. Krofta o socialnem razvoju češkega kmečkega stanu itd. — Uvoz sladkorja na Estonsko je od leta do leta večji, leta 1923 je znašal 13.700 ton, leta 1924 15.870, lani pa 18.340 ton. Glavna importirerja sta Nemčija in Češkoslovaška.

Ljubljanska borza.

16. junija 1926.

Blage: Bukovi neobrobjeni plohi od 40 do 120 mm, I. II., III., monte od 2 do 4.50 m, feo vag. meja bl. 585; trami 3/3-6/7, od 4 m napr., feo vag. nakl. post. 1 vag. den., bl. zaklj. 250; hrastova suha, zdrava, meterska drva, feo vag. meja den. 18; hrastovi obrob. plohi (vodnice) 43 mm, 2.65, feo vag. meja bl. 1900; pšenica, 75/76, 6% prim., feo Ljublj. pari bl. 355; koruza, feo vag. bačka postaja bl. 158; oves srbski, reš., feo vag. Ljublj. bl. 220; ajda domača, feo vag. slov. postaja bl. 255; proso rumeno, feo vag. Ljubljana bl. 217.50; rž, feo vag. Ljubljana bl. 207.50.

Vrednote: Invest. pos. iz l. 1921 den. 72, bl. 74; vojna škoda den. 303, bl. 306; zast. listi Kranj. dež. banke den. 20, bl. 22; kom. zad. Kranj. dež. banke den. 20, bl. 22; Celj. pos. den. 193; Ljublj. kred. banka den. 175, bl. 195; Merkantila banka den. 100, bl. 102, zaklj. 102; Prva hrv. šted. den. 864, bl. 868; Slav. banka den. 49; Kred. zavod den. 165, bl. 175; Stroj. tov. in liv. den. 65, bl. 66, zaklj. 66; Trboveljska prem. dr. den. 320; Papirnice Vevče den. 100; Stavbna družba den. 55, bl. 65; Sešir den. 103.

TRŽNA POROČILA.

Živinski sejem v Ljubljani. Na živinski sejem dne 16. t. m. so prignali 183 konj, 5 zrebet, 51 volov, 44 krav, 11 telet in 381 prašičkov za rejo. Prodanih je

bilo: 40 konj, 18 volov, 33 krav, 6 telet in 303 prašički. Cene se od prejšnjega sejma 2. t. m. niso dosti izpremenile in so bile sledeče: voli I. 9 Din, II. 8.50, III. 7.50, krave klobasarice 4-5, teleta 12-12.50 Din vse za kg žive teže; prašički za rejo po velikosti 400-6000 Din za par; konji po kakovosti 1500-6000 dinarjev za komad. Kupčija je bila zelo živahna in prodano razmeroma dosti živine. Za inozemstvo ni bilo prodano nič.

DOBAVA, PRODAJA.

Debave. Direkcija državnih železnic v Ljubljani sprejema do 18. junija t. l. ponudbe za dobavo 1000 kg jutenih niti ter za dobavo 1000 kg barvaste čistilne volne; do 22. junija t. l. za dobavo inštalacijskega materiala za saniranje stranišč; do 25. junija t. l. za dobavo dveh manometrov (Doppelkontrolmanometer). Predmetni pogoji so na vpogled pri ekonomskem odelenju te direkcije. — Direkcija državnega rudnika v Velenju sprejema do 21. junija t. l. ponudbe za dobavo razne železnine. — Direkcija državnega rudnika v Ljubiji sprejema do 25. junija t. l. ponudbe za dobavo 3000 metrov elektrolit, bakrenih vrvi, za dobavo 500 kg kave v zrnu ter za dobavo 10.000 škatlic vžgalic. — Vršile se bodo naslednje ofertalne licitacije: Dne 17. junija t. l. pri intendanturi Potiske divizijske oblasti v Subotici glede dobave drož. — Dne 5. julija t. l. pri intendanturi druge armijske oblasti v Sarajevu glede dobave 27.000 kg petroleja; pri odelenju za mornarico v Zemunu glede dobave 4500 komadov raznih odev. — Dne 8. julija t. l. pri Upravi barutane v Kamniku glede dobave raznega materiala (cevi iz medi, železo, kositer, železna pločevina, iz medi, bela, usnje, gonilni jermeni, ščetke, omela, melle, portlandcement, milo, smirkovo platno, olje, elektr. žarnice, izolirane žice itd.); pri odelenju za mornarico v Zemunu glede dobave 600 ton olja za gorivo in 100 ton plinskega olja. — Dne 9. julija t. l. pri Odelenju za mornarico v Zemunu glede dobave 40 ton mot. bencina 5 ton čistega petroleja in 10 ton ind. petroleja. — Dne 10. julija t. l. pri artilerijskem odelenju IV. armijske oblasti v Zagrebu, Jezuitski trg 4, glede pobiranja svinca iz vseh zaščitnih nasipov vojnih strelišč; pri Odelenju za mornarico v Zemunu glede dobave 38 ton raznih olj (strojno, turbinsko, cilindarsko, motorno, konsistentna mast) in 10 ton bombaža za čiščenje. — Dne 14. julija t. l. pri direkciji državnih železnic v Sarajevu glede dobave turbososalke znamke »Adric«, dne 15. julija t. l. pa glede dobave lesnega bukovega oglja ter glede dobave opeke, strešne opeke in umetnega škriplja. Pri direkciji državnih železnic v Ljubljani dne 15. julija t. l. glede predelave 8000 kilogramov podolgovatih svinčenih zalivk iz starih zalivk, dne 16. julija t. l. pa glede dobave raznega orodja in strojev. — Predmetni oglasi z natančnejšimi podatki so v pisarni zbornice za trgovino, obrt in industrijo v Ljubljani interesantom na vpogled.

KJE SE KUPI?
Le pri tvrdki
Josip Petelinc
Ljubljana

blizu Prešernovega spomenika ob vodi.
Najboljši šivalni stroj za rodbinsko ali obrtno rabo, svetovno znanih znamk
Grizner - Adler - Phonix.
Istotam posamezne dele za stroje in kolesa, igle, olje, jermena, pnevmatika.
Pouk o vezenju na stroj brezplačno!
Večletne garancije! Na veliko! Na malo!

Občni zbor
Elektrarne Dvor, reg. zadruga z
o. z. v Straži

se vrši 6. julija 1926 ob 3. popoldne v Kandiji pri Novem mestu v restavraciji „Štembur“.

Dnevni red:
1. Poročilo načelstva in nadzorstva. — 2. Razpust zadruga.
Elektrarna Dvor, r. z. z o. z., v Straži, dne 15. junija 1926.
Načelnik.

Galanterija
ter modno blago, pletenine, nogavice, sukanec, vezanine, gumbe modne, biserne in druge, palice, nahrbtnike, nože jedilno orodje, škarje itd. vse to se dobi najugodnejše pri

JOSIP PETELINC-U
LJUBLJANA

blizu Prešernovega spomenika ob vodi.
Na veliko. Na malo.

Veletrgovina
v
A. SARABON
v Ljubljani
priporoča
špecerijsko blago

raznovrstno žganje moko in deželne pridelke raznovrstno rudninsko vodo
Lastna pražarna za kavo in mlin za dišave z električnim obratom.

CENIKI NA RAZPOLAGO!

Liptavski ovčji sir
(majski sir)

mehak, prvovrsten v 5 kg-posodah po Din 100.— franko vsaka poštna postaja proti nakazilu zneska vneprej.

Sirarua
ARNOLD WEISZ
VELKE ŠARLUHY (Slovaško)
Zastopniki se iščejo!

Veletrgovina kolonijalne in špecerijske robe

IVAN JELAČIN, Ljubljana

Zaloga sveže pražene kave, mlelih dišav in rudninske vode.
Točna in solidna postrežba! Zahtevajte cenike!

Blagajničarka
se sprejme

v trgovini podružnice Ludovik Kuhariča na Vinici pri Ormožu. Predpogoj: starejša gospodična, popolnoma samostojna in zmožna knjigovodstva ter izučena trgovine.